

Sa Xihna Ñi Carta I Tyaa Maa Ra San Juan

Cuhva cundito ñiyivi tandihi cuii tyiemvu

1 Ra sa iyo ndya ta xihna ñi quivi nu i sino tandihi cuii sa iyo, siñi maa ndi sa cahan ra quivi i sica noo ndi sihin ra. I ndyehe ndi sii ra sihin siti nuu ndi. I cutuñi iñi ndi sa ndyehe ndi. Ta ndya cuhva ndya i tiin tucu ndi sii ra. Maa ra cuu Tuhun Ndyoo, ta saha ra sa cundito ñiyivi tandihi cuii tyiemvu sihin ra.

²I ndyehe ndi sii ra, ta saha ndi sa ndaa cuenda ra vatyí saha ra sa cundito ñiyivi sihin ra tandihi tyiemvu. I sindyaa ra sihin ra Ndyoo Zutu yo, ta zañaha ra sii ra sii ndi.

³Ta cuhva sa ndyehe ndi ta sa siñi ndi, zacoto ndi sii maa ndo vatyí ndu-iin tucu maa ndo sihin ndi. Ta cua ndu-iin tandihi yo sihin ra Ndyoo Zutu yo ta sihin ra Jesús zehe ra, ra i zaquisi ra.

⁴Ta tyaa ndi tuhun ya sii ndo vatyí tatu sito ndo sii si, cua cuzii xaan iñi tandihi yo.

Maa ra Ndyoo cuu ra tañi minoo ñúhu

⁵Ihya cuu tuhun i cutuhva ndi sihin maa ra Cristo, ta zacoto ndi

sii ndo. Maa ra Ndyoo cuu ra tañi minoo ñúhu, ta ñahñi sa ña vaha (tañi sa ñaa) iyo sii ra.

⁶Tatu catyi yo vatyí iin ñi cuu yo sihin ra Ndyoo Zutu yo, ta zuun ñi sica noo ca yo nu ñaa, vatya xaan yo sa tacuan cahan yo. Ña zavaha yo sa ndoo. Ña iin ñi iyo yo sihin ra Ndyoo.

⁷Zoco tatu maa yo ta sica noo yo nu ndisi ta zavaha yo sa vaha tañi maa ra ndisi xaan ra ta zavaha ra maa ñi sa vaha, tatu tacuan iyo tucu maa yo, iin ñi iyo yo sihin minoo yo ta sihin inga yo. Ta niñi ra Jesús zehe ra Ndyoo zandasi si tandihi cuii cuatyí yo.

⁸Tatu catyi maa yo vatyí ñahñi cuatyí yo iyo, zuun ñi sii maa yo zandavi ñaha yo. Ta ñahñi sa ndisa iyo sii yo.

⁹Zoco tatu nahma yo cuatyí yo, cuu sino iñi yo vatyí cua zaha ra Ndyoo tucahnu iñi sii yo ta cua zandasi ra cuatyí yo. Vatyí maa ñi sa vaha ta sa ndoo zavaha maa ra, ta cua nacatya ra tandihi cuii cuatyí yo.

¹⁰Zoco tatu catyi yo vatyí ñahñi cuatyí yo, tañi zacuu yo minoo ra vatya sii ra Ndyoo cuu si (vatyi

catyi maa ra vatyi iyo cuatyí yo). Tatu tacuan iyo yo, ña sino ndisa cuii ñiñi yo Tuhun ra.

**Ra Cristo cuu ra caha
cahan sa cuenda yo**

2 Tyei cuhva ya sii ndoho, zehe ndiyihi, vatyi ma zavaha ndo cuatyí. Zoco tatu iyo minoo ndo sa zavaha minoo cuatyí, iyo minoo ra cahan sa cuenda yo nuu ra Ndyoo Zutu yo. Ta ra cahan cuan, Jesucristo nañi ra. Maa maa ñi sa vaha zavaha ra.

²Ta maa ra cuu ra i tyiyahvi sa cuenda cuatyí yo. Ta ña ñiñi ñi sa cuenda cuatyí maa yo. Tyiyahvi tucu ra ndya sa cuenda tandiñi cuatyí zavaha tandiñi cuii ñiyivi ñuu ñiyivi.

³Ta tatu tyaa yo yahvi sa cahan ra, sito yo vatyi sito vaha yo sii ra.

⁴Zoco tatu minoo yo catyi yo: “Nacote sii ra”, catyi yo, ta ña tyaa yo yahvi sa cahan ra, minoo ra vatya cuu yo, ta sa ndisa cuan ñahñi si iyo sii yo.

⁵Zoco minoo ra zavaha cuhva catyi ra Ndyoo, cuñi xaan ra sii ra Ndyoo sa ndisa cuii. Ta sihin cuhva cuan ta sito yo vatyi ñiñi cuu yo sihin ra Cristo.

⁶Tatu catyi minoo ra vatyi sa ndu-ñiñi ra sihin ra Cristo, cuñi si vatyi coo ra cuhva i sicoo maa ra Cristo.

Minoo cuhva saa cuñi si zavaha yo

⁷Ndoho yañi xaa, yivi minoo tuhun saa sa ndisa cuii cuu sa zacote sii ndo vatyi sa iyo si sihin ndo ndya quivi quisaha sino ñiñi ndo. Ihya tuhun sahnu cuu tuhun sa siñi ndo sa xihna ñi.

⁸Zoco tañi sa zacote minoo tuhun saa sii ndo cuu si vatyi sa ndusaa si sa ndisa cuii sa cuenda maa ra Cristo ta sa cuenda maa ndo vatyi sa cua ndiñi cuhva sica noo ñiyivi nu ñaa, ta vityi sa iyo inga cuhva vatyi vityi zandisi minoo ñúhu sa cuu ñúhu sa ndisa cuii.

⁹Tatu iyo yo catyi yo vatyi ndyaa yo nu ndisi zoco ña cuu ndyehe yo sii hermano yo, sica noo ca yo nu ñaa cuu si cuan.

¹⁰Ra cuñi sii hermano ra, ndyaa ñúhu cuan sihin ra. Ta ñahñi sa cuu zandoyo ñuhu sii ra.

¹¹Zoco ra ña cuu ndyehe sii hermano ra, iyo ra ta sica noo ra nu ñaa. Ta ña sito ra ndya ityi cuahan ra vatyi sa ñaa cuan zacuaa si sii ra.

¹²Tyei carta ya sii ndo, zehe ndiyihi, vatyi sa i zandasi ra Ndyoo cuatyí ndo sa cuenda maa ra Jesucristo.

¹³Ta tyei sii tucu maa ndoho, ra sahnu, vatyi nacoto ndo sii ra Cristo. Sa iyo ra ndya quivi cumañi ca sino ñuu ñiyivi. Ta tyei sii maa ndo, ra yoco, vatyi vazu cuñi cuihna zandavi ñaha ra sii ndo, zoco sa i zahacanaa maa ndo. Tyei carta ya sii maa ndo, zehe ndiyihi, vatyi sa sito ndo sii maa ra Ndyoo Zutu yo.

¹⁴Ta tyei sii maa ndo, ra sahnu, vatyi sito ndo sii ra sa iyo ndya quivi cumañi ca sino ñuu ñiyivi. Ta tyei carta ya sii ndoho, ra yoco, vatyi iyo xaan tundyee ñiñi sii ndo. Ta iyo xaan Tuhun ra Ndyoo sihin ndo, ta yucuan cuenda zahacanaa ndo sii cuihna.

¹⁵Ma ndyiyi ñiñi ndo ñuu ñiyivi ya ta nu sa iyo ñuu ñiyivi ya. Tatu cuñi

xaan ndo sa iyo ihya ñuu ñiyivi ya, ña cuñi ndo sii ra Ndyoo Zutu yo.

¹⁶Vatyí tandíhi cuhva sa iyo ñuu ñiyivi ya tucuñun sa ña vaha sa cuñi coño ñuhu yo a sa ndyehe siti nuu yo ta ndyiyo iñi yo sii si a sa zii xaan cuñi yo sihin ndaha tyiño yo ihya ñuu ñiyivi ya, yivi cuenda ra Ndyoo cuu tandíhi cuhva ya. Sa cuenda ihya ñi ñuu ñiyivi ya cuu cuhva cuan.

¹⁷Ta cunaa ñuu ñiyivi ya. Ta tandíhi sa ndyiyo iñi ñiyivi ihya, cunaa si. Zoco ñiyivi zavaha cuhva cuñi ra Ndyoo, cua cundito ñu tandíhi cuii tyiemvu.

**Minoo ra cua cahan ndya
vaha ñi sii ra Cristo**

¹⁸Zehe ndyihi, sa cuñi cundihi tyiemvu, ta tañi sa i siñi ndo, vasi ra cua cahan ndya vaha ñi sii ra Cristo. Ta vityi sa iyo cuaha xaan ra zavaha cuhva cuan. Ta sihin cuhva cuan ta sito yo vatyí sa cuñi cundihi tyiemvu.

¹⁹I quita ra zavaha cuhva cuan zuun ñi ticui maa yo vatyí yivi ra tahan yo cuu sii ra sa ndisa cuii. Vatyí tatu ra tahan yo cuu sii ra sa ndisa cuii cua ndoo ra sihin yo. Zoco i quita ra, ta sihin cuhva cuan ndisi xaan ndyehe yo vatyí yivi ñiyivi cuenda maa yo cuu tandíhi ra cuan.

²⁰Zoco sii maa ndo sa saha ra Cristo Tatyí Ii ra, ta sa sito ndo Tuhun maa ra sa ndisa cuii.

²¹Ta tyei carta ya sii ndo vatyí sa sito ndo sa ndisa, ta yivi sa cuenda sa vatyí ña sito ndo. Ta sito ndo vatyí ñahñi tuhun vatya quita sisi tuhun ndisa.

²²¿Yoo ra cuu ra vatya? Ra catyí vatyí yivi ra Ndyoo i zaquisi sii ra Cristo. Ra cahan tacuan, yucuan ra cuu ra cahan ndya vaha ñi sii ra Cristo. Zaha ra cuan tuhun vatyí yoñi Ndyoo iyo ta yoñi zehe ra.

²³Tandíhi cuii ra cahan tuhun sa yoñi zehe Ndyoo iyo, yoñi ra Ndyoo Zutu yo a ra Cristo ndyaa sihin ra cuan. Zoco ra catyí sihin ñiyivi vatyí Zehe ra Ndyoo cuu sii ra Cristo, ndyaa tucu maa ra Ndyoo Zutu yo sihin ra cuan.

²⁴Yucuan cuenda, cucumi vaha xaan ndo tuhun i siñi ndo ndya quivi i quisaha sino iñi ndo. Ta tatu tuhun cuan coo vaha xaan si sihin ndo, tacuan tucu maa ndo cua coo vaha ndo sihin Zehe ra Ndyoo ta sihin ra Ndyoo Zutu yo.

²⁵Ta ihya cuu minoo sa vaha xaan sa i catyí ra sihin yo vatyí cua cuhva ra sa cundito yo tandíhi cuii tyiemvu.

²⁶I tyei cuhva ya sii ndo sa cuenda ra cuñi zandavi ñaha sii ndo.

²⁷Zoco sii maa ndo sa iyo Tatyí Ii sa i saha maa ra Jesucristo sii ndo. Ta ña cuñi si yoo ca ra cua zacuaha sii ndo vatyí zuun ñi Tatyí Ii cuan cuu sa zacuaha sii ndo tandíhi. Ta cuhva sa zacuaha maa ra, maa ñi sa ndisa cuu si, ta yivi sa vatya. Ta tañi sa zacuaha Tatyí Ii cuan sii ndo, tacuan cuu cuhva cuñi si vatyí iin xaan cuu ndo sihin ra Cristo.

²⁸Ta vityí ndoho, zehe ndyihi, iin xaan cuu ndo sihin ra Cristo vatyí tatu tacuan zavaha ndo ñahñi maa sa cua yuhu ndo, ta ma cucahan nuu ndo ityi nuu ra quivi quisi ra.

²⁹Sa sito ndo vatyí maa maa ñi sa vaha zavaha ra Cristo. Ta cuñi tucu

si coto ndo vatyi tandihí cuii ñiyivi zavaha maa ñi sa vaha, zehe ra Ndyoo cuu sii ñu.

Ñiyivi sa cuu zehe ra Ndyoo

3 Nacañi iñi ndo cuhva cuñi xaan maa ra Ndyoo Zutu yo sii yo ndya cuhva ndya nduu yo zehe ra Ndyoo. Zuun ñi yucuan cuu sa cuu maa yo, ta yucuan cuenda ña nacoto ñiyivi ñuu ñiyivi ya sii yo vatyi ña nacoto ñu sii maa ra Ndyoo.

²Ndoho yañi xaa, cuñi xein sii ndo. Vityi sa cuu yo zehe ra Ndyoo, ta tañaha ca cucasi si cuhva cua cuu yo ityi nuu ca. Zoco sito yo vatyi quivi cua quisi ra Jesús inga saha ta cua nduu yo tañi maa ra vatyi cua ndyehe yo sii ra tañi iyo ra sa ndisa.

³Ta tandihí ñiyivi sa ndatu cuhva cuan, zanduvaha ñu cuhva iyo ñu. Zandoo ñu cuatyí ñu, ta ma zavaha ca ñu sii si. Tañi maa ra Jesús, ñahñi cuatyí ra.

⁴Ta tandihí ñiyivi zavaha cuatyí, ña tyaa ñu yahvi cuhva cuñi ra Ndyoo. Vatyi sa zavaha ñu cuatyí, yucuan cuu cuhva ña tyaa ñu yahvi cuhva cuñi ra Ndyoo.

⁵Ta sa sito ndo vatyi i quisi ra Jesucristo ñuu ñiyivi ya vatyi cua zanaa ra tandihí cuatyí ñiyivi. Ta ñahñi cuatyí maa ra iyo.

⁶Yucuan cuenda tandihí ñiyivi sa iyo vaha sihin ra Cristo, ñahñi ca cuatyí zavaha ñu. Zoco ñiyivi sa tuhva zavaha cuatyí, tañaha ca cua ndyehe ñu cuhva iyo ra Cristo, ta tañaha ca nacoto ñu sii ra.

⁷Zehe ndyihí, ma cuhva ndo sa zandavi ñaha ñiyivi sii ndo. Ñiyivi

zavaha sa vaha, yucuan ñu cuu ñiyivi vaha tañi maa ra Jesús vaha xaan ra.

⁸Zoco ñiyivi zavaha cuatyí cuu cuenda cuihna. Vatyi cuihna cuu ra zavaha sa ña vaha ndya quivi i quisaha cuatyí. Ta yucuan cuenda i quisi Zehe ra Ndyoo vatyi cua cani ra tyiño cuihna.

⁹Ta tandihí ñiyivi sa nacacu saa sa cuenda maa ra Ndyoo, ña tuhva ca ñu zavaha cuatyí vatyi ndito ñu sihin tundyee iñi sa saha maa ra Ndyoo sii ñu. Ma cuu ca zavaha ñu sa ña vaha vatyi zehe ra Ndyoo cuu sii ñu.

¹⁰Sihin cuhva ya zañaha casi si yoo ñiyivi cuu zehe ra Ndyoo ta yoo cuu zehe cuihna vatyi tandihí ñiyivi ña zavaha sa vaha a ña cuñi ñu sii tandihí hermano, yivi cuenda ra Ndyoo cuu sii ñu.

Nacuñi yo sii minoo yo ta sii inga yo

¹¹Vatyi ihya cuu tuhun sa siñi ndo ndya sa xihna cuii ñi: Cuñi si vatyi cuñi xaan yo sii minoo yo ta sii inga yo.

¹²Ña tahan si coo yo cuhva i sicoo maa ra Caín. Cuenda cuihna i sicoo ra, ta i sahñi ra sii yañi ra. ¿Ta ñaa cuenda i sahñi ra sii yañi ra? I sahñi ra sii ra vatyi maa ñi maa sa ña vaha i zavaha ra, ta i cuxaan ra vatyi maa ñi maa sa vaha i zavaha yañi ra.

¹³Ma iyo xaan cuñi ndo, hermano, tatu ña cuu ndyehe ñiyivi ñuu ñiyivi ya sii ndo.

¹⁴Sito yo vatyi sa i yaha yo sisi tuhun nu cua cuu cuii yo, ta sa i saa yo inga cuhva nu cua cundito yo. Cuñi xaan yo sii tandihí hermano.

Ta cuhva cuan sito yo vatyí ndito ndisa cuii yo ityi nuu ra Ndyoo. Ra sa ña cuñi sii inga hermano, nu ñoho ra sisi tuhun sa cua cuu cuii ra.

¹⁵Yoo ra ña cuu ndyehe sii inga hermano, minoo ra saññi cuu ra. Ta sito ndo vatyí yoñi ra saññi ñiyivi ta ndito añima ra ityi nuu ra Ndyoo. Tañi sa i sihi ndisa cuii ra cuu si.

¹⁶Ta nacoto yo cuhva cuñi xaan maa ra Ndyoo sii yo vatyí saha maa ra Jesucristo sa cuu ra sa cuenda maa yo. Ta tacuan tucu maa yo, cuñi si vatyí cuñi xaan yo sii inga ñiyivi sino iñi ta vazu cuu yo sa cuenda ñu.

¹⁷Tatu iyo minoo yo ta iyo tandihi cuii sii yo ta iyo xaan ndaha tyiño yo ta ndyehe yo sii minoo hermano yo vatyí siñi ñuhu xaan si sii ra ta ña cundahvi iñi yo sii ra ta ña tyindyee yo sii ra, ma cuu catyi yo vatyí cuñi xaan yo sii ra Ndyoo tatu ña tyindyee yo sii hermano yo.

¹⁸Zehe ndyihí, ma cuu cuñi yo sii inga ñiyivi sihin tuhun cahan ñi yo. Nacuñi yo sii ñu sa ndisa cuii, ta nazañaha yo sa cuñi yo sii ñu sihin cuhva vaha zavaha yo sihin ñu.

Cuhva sa ma cuyuhu yo ityi nuu maa ra Ndyoo

¹⁹Ta sihin cuhva ya, sito yo vatyí ndyico yo sa ndisa, ta cuu zanaa yo cuhva sica xaan iñi yo vatyí sa sito yo vatyí iyo vaha yo ityi nuu maa ra Ndyoo.

²⁰Ta tatu sica iñi yo vatyí iyo cuatyí yo, zoco sito ca maa ra Ndyoo ta ziquí cuhva sica iñi maa yo vatyí sito ra tandihi.

²¹Ndoho hermanos, cuñi xein sii ndo. Tatu ñahñi maa sa catyi sa siñi tuñi vaha sii yo vatyí iyo cuatyí yo, ma cuyuhu yo ityi nuu maa ra Ndyoo.

²²Ta ñaa ndihi ca sa cua caca yo sii ra, cua ñihi yo sii si vatyí tyaa xaan yo yahvi tuhun ra, ta zavaha yo tandihi sa tahan iñi maa ra.

²³Ta ihya cuu tuhun i saha ra sii yo vatyí sino iñi yo sii ra Jesucristo vatyí zehe ra Ndyoo cuu sii ra ta zacacu ra sii yo. Ta cuñi si vatyí cuñi xaan yo sii minoo yo ta sii inga yo cuhva i catyi maa ra Cristo sihin yo.

²⁴Ta ñiyivi sa tyaa xaan yahvi tuhun cahan ra Ndyoo, iyo ñu sihin ra Ndyoo, ta maa ra Ndyoo ndyaa sisi añima ñu cuan. Ta sito yo vatyí ndyaa maa ra Ndyoo sisi añima yo vatyí saha maa ra Tatyí Ii ra sii yo.

Ihya cahan si cuenda Tatyí Ii maa ra Ndyoo ta cuenda tatyí cuihna sa cahan ndya vaha ñi sii ra Cristo

4 Ndoho ra sa cuñi xein, ma sino iñi ndo yoo ñi maa ñiyivi catyi vatyí cahan ñu sa cuenda maa ra Ndyoo. Cuñi si vatyí nducu coto vaha ndo sii ñu, ta cua coto ndo tatu Tatyí Ii maa ra Ndyoo cuu sa iyo sihin ñu a yivi. Vatyí sa cuaha xaan ra vatya quita coyo nacahnu ñuu ñiyivi, ta catyi ra vatyí cahan ra sa cuenda maa ra Ndyoo.

²Ihya cuu cuhva cuu nacoto ndo tatu cahan ñiyivi sa cuenda Tatyí Ii maa ra Ndyoo a yivi. Tatu catyi ñu vatyí i quisi maa ra Jesucristo, ta i nduu ra ñiyivi sa ndisa cuii, ta sihi ra sa cuenda maa yo, iyo Tatyí

Ii maa ra Ndyoo sihin ñu tatu sino ndisa cuii ñi ñu cuhva cuan.

³Zoco ñiyivi ña sito sii ra Jesús cuhva cuan, ñahñi Tatyí Ii maa ra Ndyoo iyo sihin ñu. Tatyí cuihna cuu sa iyo sihin ñu, tatyí sa cahan ndya vaha ñi sii ra Cristo. Ta sa sito maa ndo vatyí tahan si quisi tatyí ña vaha cuan, ta vityí sa iyo si ihya ñuu ñiyivi.

⁴Maa ndo cuu ñiyivi cuenda maa ra Ndyoo, zehe ndyihí, ta sa zahacanaa ndo sii ñiyivi cahan tuhun vatyá cuan vatyí Tatyí Ii maa ra Ndyoo sa iyo sihin maa ndo, iyo xaan ca tundyee ñi sii si cuan ta ziquí tatyí cuihna sa iyo sihin ñiyivi ityí sata.

⁵Maa ñu cuu cuenda ñuu ñiyivi ya. Ta yucuan cuenda cahan ñu sa cuenda sa iyo ñuu ñiyivi ya. Ta inga ñiyivi sa cuu cuenda ñuu ñiyivi ya, tyizoho ñu sa cahan ñu.

⁶Zoco maa yo cuu cuenda ra Ndyoo. Ta ñiyivi sa sito sii ra Ndyoo, tyizoho ñu sa cahan maa yo, zoco ñiyivi sa yivi cuenda ra Ndyoo, ma tyizoho ñu sa cahan yo. Ta sihin cuhva ya ta cuu nacoto yo yoo cuu ñiyivi sa iyo Tatyí Ii maa ra Ndyoo sihin ñu ta yoo cuu ñiyivi sa iyo tatyí cuihna sa zandavi ñaha.

Cuñi xaan maa ra Ndyoo sii ñiyivi

⁷Ndoho hermanos, nacuñi xaan yo sii minoo yo ta sii inga yo vatyí sa cuenda maa ra Ndyoo cuu cuhva cuan. Tandihí ñiyivi sa cuñi xaan sii inga ñiyivi, yucuan cuu ñu sa cuu zehe ra Ndyoo, ta sito ñu sii ra.

⁸Ra sa ña cuñi sii ñiyivi, ña sito ra sii maa ra Ndyoo vatyí maa ra Ndyoo cuñi xaan ra sii ñiyivi.

⁹Ihya cuu cuhva i zañaha maa ra Ndyoo cuhva cuñi xaan ra sii yo vatyí i zaquisi ra sii sa minoo tuhun ñi ra cuu zehe ra. I zaquisi ra sii ra ñuu ñiyivi vatyí cua cuu cundito yo tandihí cuii tyiemvu sa cuenda maa ra.

¹⁰Ta ihya cuu cuhva i cuñi xaan maa ra Ndyoo sii yo. Yivi maa yo i cuñi sii maa ra Ndyoo. Maa ra i cuñi sii yo sa xihna ñi. Ta i zaquisi ra sii zehe ra vatyí cua cuu ra sa cuenda cuatyí yo.

¹¹Tacuan cuu cuhva sa cuñi xaan maa ra Ndyoo sii yo, ndoho hermanos. Ta cuñi si vatyí cuñi tucu maa yo sii minoo yo ta sii inga yo.

¹²Yoñi maa sa ndyehe sii ra Ndyoo numinoo saha, zoco tatu cuñi xaan maa yo sii minoo yo ta sii inga yo, iyo maa ra Ndyoo sisi añaima yo. Ta vaha xaan cuu cuhva sa cuñi yo sii ñu, tañi cuñi maa ra Ndyoo sii ñu.

¹³Ihya cuhva cuu coto yo vatyí ñin ñi iyo yo sihin maa ra Ndyoo, ta ñin ñi iyo tucu maa ra sihin yo vatyí saha maa ra Tatyí Ii ra sii yo.

¹⁴Ta maa ndi sa ndyehe ndi ta saha ndi sa ndaa vatyí i zaquisi maa ra Ndyoo Zutu yo sii zehe ra vatyí cua zacacu ra sii ñiyivi ñuu ñiyivi.

¹⁵Tandihí ñiyivi sa cua catyí sihin inga ñiyivi vatyí ra Jesús cuu zehe ra Ndyoo, ñin xaan cuu ñu sihin ra Ndyoo, ta maa ra Ndyoo iyo sisi añaima ñu.

¹⁶Ta vityí sa sito yo ta sino ñi yo vatyí cuñi xaan maa ra Ndyoo sii yo. Cuñi xaan ra Ndyoo sii ñiyivi, ta tatu cuñi xaan maa yo sii maa

ra Ndyoo ta sii ñiyivi, sa ndu-iin yo sihin ra Ndyoo. Ta iyo ra sisi añima yo.

¹⁷Ihya cuhva cuahan nduvaha ca cuhva cuñi xaan maa yo sii ra Ndyoo, ta sihin cuhva ya ta ma yuhu yo quivi cua zanahma ra Ndyoo sii ñiyivi vatyí cuhva iyo maa ra Jesucristo ta tacuan tucu iyo maa yo ñuu ñiyivi ya.

¹⁸Tatu cuñi xaan yo sii maa ra Ndyoo sa ndisa cuii, ma yuhu yo sii ra. Sihin sa cuñi xaan yo sii ra Ndyoo ta tyaa siyo si sa yuhu yo. Vatyí tatu yuhu yo, yuhu yo coto ndoho yo zacuu ra Ndyoo sa cuenda cuatyí yo. Yucuan cuenda tatu yuhu xaan yo, cuñi si catyí si vatyí ña cuñi vaha yo sii maa ra Ndyoo sa ndisa cuii.

¹⁹Cuñi xaan yo sii ra Ndyoo vatyí xihna ca maa ra i cuñi xaan ra sii yo.

²⁰Tatu catyí minoo yo: “Yuhvi cuñi xein sii maa ra Ndyoo”, catyí yo. Zoco ña cuu ndyehe yo sii minoo hermano. Sa nduu yo minoo ra vatya sihin cuhva cuan. Ña ndisa yo sa catyí yo vatyí cuñi xaan yo sii ra Ndyoo vatyí tatu ña cuñi yo sii hermano yo ta ndyehe yo sii ra ihya ñuu ñiyivi ya éyozo caa cua cuu cuñi yo sii maa ra Ndyoo ta ña ndyehe yo sii ra?

²¹Ihya cuu tuhun sa i saha ra Ndyoo sii yo: Tatu cuñi xaan yo sii maa ra Ndyoo, cuñi si vatyí cuñi xaan tucu yo sii hermano yo.

Cuhva zahacanaa yo ziqui cuhva ña vaha sa iyo ñuu ñiyivi ya

5 Tandihí ñiyivi sa sino iñi vatyí i nduu ra Jesús ñiyivi ta i sihi

ra sa cuenda maa yo, ñiyivi sa sino iñi cuhva cuan, yucuan ñu cuu zehe maa ra Ndyoo. Ta ñiyivi sa cuñi sii maa ra Ndyoo Zutu yo, cuñi tucu ñu sii tandihí ñiyivi sa sino iñi sii ra vatyí zehe ra Ndyoo cuu sii ñu.

²Ihya cuu cuhva sito yo vatyí cuñi yo sii tandihí zehe ra Ndyoo vatyí cuñi yo sii maa ra Ndyoo ta tyaa yo yahvi tuhun cahan ra.

³Vatyí cuhva cuñi yo sii maa ra Ndyoo sa ndisa cuii cuu sa tyaa yo yahvi tandihí sa catyí ra. Ta ña yíi xaan sa tyaa yo yahvi tuhun cahan ra.

⁴Vatyí tandihí ñiyivi sa cuu zehe maa ra Ndyoo, zahacanaa ñu ziqui cuhva ña vaha sa iyo ñuu ñiyivi ya, ta zavaha ñu cuhva cuñi maa ra Ndyoo. Ta ihya cuu cuhva zahacanaa yo ziqui cuhva ña vaha sa iyo ñuu ñiyivi ya, sihin sa ñi xaan iñi yo sii ra Jesús.

⁵Maa ñi ñiyivi sa ñi xaan iñi vatyí ra Jesús cuu zehe ra Ndyoo, yucuan cuu ñu sa zahacanaa ziqui cuhva ña vaha sa iyo ñuu ñiyivi ya, ta ñihi ñu cuhva zavaha ñu cuhva cuñi ra Ndyoo.

Sa ndaa sa cuenda Zehe ra Ndyoo

⁶I tava ra Ndyoo tyiño sii ra Jesucristo, ta i quisi ra, ta i yaha ra sihin ndutyá, ta i yaha ra sihin niñi; ña iin ñi sihin ndutyá zoco ndutyá ta niñi. Ta zuun ñi Tatyí Ii maa ra Ndyoo cuu sa saha sa ndaa cuhva cuan, ta maa maa ñi sa ndisa nacatyí ra.

⁷Ta iyo uñi tahan ra saha sa ndaa ityí ziqui: ra Ndyoo Zutu yo, ra cuu Tuhun Ndyoo, ta Tatyí Ii. Ta iin ñi cuu sa uñi tahan ra.

⁸Ta iyo uñi tahan sa ndaa ñuu ñiyivi: Tatyí li, ta ndutya, ta ñiñi. Ta iin ñi cuhva nacatyí tandihí uñi tahan sí.

⁹Sino iñi yo sa ndaa sa saha ñiyivi, zoco cahnu xaan ca cuu sa ndaa sa saha maa ra Ndyoo vatyí sa ndaa cuu si sa zuun ñi maa ra Ndyoo saha sa cuenda Zehe ra.

¹⁰Ra sa sino iñi sii Zehe ra Ndyoo, zuun ñi sisi añima ra iyo sa ndaa. Ra sa ña sino iñi sa catyí ra Ndyoo, zacuu ra tañi minoo ra vatya sii maa ra Ndyoo vatyí ña sino iñi ra sa ndaa sa saha maa ra Ndyoo sa cuenda Zehe ra.

¹¹Ta ihya cuu sa ndaa cuan. I saha maa ra Ndyoo sa cundito yo tandihí cuii tyiemvu. Ta ñihi yo cuhva cuan sa cuenda Zehe ra.

¹²Ra sa ndu-iin sihin Zehe ra Ndyoo, sa ndu-iin ra sihin cuhva cua cundito ra. Zoco ra ña ndu-iin sihin Zehe ra Ndyoo tañaha ca cua ñihi ra cuhva cua cundito ra tandihí tyiemvu.

**Nu ndihí cahan ra Juan
ta saha xaan ra tyiño**

¹³I tyei tandihí cuhva ya sii ndoho sa sino iñi sii Zehe ra Ndyoo vatyí coto ndo vatyí sa ndito añima ndo. Ta cua cundito ndo tandihí cuii tyiemvu.

¹⁴Ta vityí ñahñi maa sa yuhu yo ityí nuu maa ra Ndyoo, ta sito yo vatyí ñaa ndihí ca sa caca yo sii ra, tyizoho ra sa cahan yo tatu caca yo minoo cuhva cuñi maa ra.

¹⁵Ta tañi sa sito yo vatyí tyizoho ra Ndyoo sa cahan yo, ñaa sa caca

yo sii ra. Sito tucu yo vatyí cua ñihi yo tandihí cuii sa sica yo sii ra.

¹⁶Tatu ndyehe yo sii minoo hermano vatyí zavaha ra cuatyí zoco tañaha ca cua quihin ra ityí andyaya sa ndisa cuii, cuñi si vatyí cahan yo sihin ra Ndyoo sa cuenda ra, ta cua zandasi ra Ndyoo cuatyí ra, tatu tañaha ca quihin ra ityí andyaya sa ndisa cuii. Zoco iyo tucu cuatyí ñiyivi sa ma zandasi maa ra Ndyoo, ta ña catyí vatyí cahan ca ndo sihin ra Ndyoo sa cuenda ñiyivi zavaha cuatyí cuan.

¹⁷Tandihí cuii sa ña vaha sa zavaha yo, cuatyí cuu si. Zoco iyo cuatyí zavaha ñiyivi ta cua zaha ra Ndyoo tucahnu iñi sii ñu tatu nandaca ñu tucahnu iñi sii ra, ta ma cahun ñu andyaya.

¹⁸Sito yo vatyí tandihí ñiyivi sa cuu zehe ra Ndyoo, ña zavaha ca ñu cuatyí vatyí zacuenda maa Zehe ra Ndyoo sii ñu. Ta ñahñi sa cuu zacuu cuihna sihin ñu.

¹⁹Ta sito yo vatyí maa yo cuu zehe ra Ndyoo, ta ndyaca ñaha cuihna sii tandihí cuii ñiyivi sa iyo cuenda ñuu ñiyivi ya.

²⁰Ta sito yo vatyí sa i quisi Zehe ra Ndyoo. Ta sito yo vatyí i saha ra minoo sa siñi tuñi vaha sii yo vatyí coto yo sii ra cuu Ndyoo sa ndisa cuii. Ta iin ñi iyo yo sihin ra sa cuenda Zehe ra, ra Jesucristo. Ihya cuu maa ra cuu Ndyoo sa ndisa cuii, ta ihya cuu cuhva cundito yo tandihí cuii tyiemvu.

²¹Zehe ndyihí, zacuenda ndo sii ndo, ta coto ñáha zacahnu ndo sii inga ndyoo.